Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 26-го ЛИПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 26, 1956. No. 141. VOL. LXIII.

ГЕРТЕР ВІДМОВИВСЯ ВІД КАНДИТАТУРИ І ПІДТРИМУЄ НІКСОНА

АЙЗЕНГАВЕР МОВЧИТЬ В СПРАВІ СТАССЕНА; ПІСЛЯ ПОВОРОТУ З ПАНАМИ НЕГАЙНО ПІШОВ ДО ПРАЦІ

Вашингтон. — Проєкт Гаролда Е. Стассена поставити на кандидата на віце-президента замість Ричарда М. Ніксона губернатора Массачусетс Крістіяна А. Гертера не знайшов підтримки в республіканців і став бумеранґом, який вдарив по Стассені. Губернатор Гертер заявив, що зовсім не думає кандидувати на становище віце-президента і погодився на пропозицію голови Крайового Республіканського Комітету Лїонарда В. Голла на Номінаційній Конвенції в Сан Франсіско поставити кандидатуру Ніксона. Але Стассен не здає своїх позицій. Він заявив журналістам, що його партія оцінить політичну силу Ніксона і Гертера, і якщо покажеться, що Гертер є популярніший серед виборців, то його поставить на другому місці на виборчому республіканському списку. Стассен сподівається, що сам Ніксон погодиться на те, щоб в інтересі партії кандидував не він, тільки Гертер. Президент, віце-президент і пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті не хотіли дати вияснення в цій справі. Гаґерті тільки сміявся на твердження Стассена. Голл заявив, що йому телефонував губернатор Гертер про свою згоду поставити Ніксона на кандидата на віце-президента на Номінаційній Конвенції. Та Стассен твердить, що Гертер таки цікавиться справою віце-президентури. В політичних колах думають, що пропозиція Стассена прийшла запізно. Політики не розуміють, чому Стассен видвигнув справу Гертера, не порозумівшися з ним, і знаючи, що Айзенгавер є проти неї. Айзенгавера вітали на летовищі члени його кабінету та найближчі співробітники і члени Конгресу. Між присутніми був і Стассен, з яким Президент тільки привітався, але з Ніксоном щиріше вітався і довше з ним розмовляв. Президент після повороту з конференції в Панамі негайно пішов до бюра в Білому Домі, де назбиралося багато праці за час його неприсутности в зв'язку з закінченням праць Конгресу. Президент відбув конференцію з директором Цивільної Оборони Велом Пітерсоном і директором Оборонної Мобілізації Артуром С. Флемінгом, які керували шестиденними вправами протилетунської оборони. Після того Президент найменував асистента державного секретаря Джорджа В. Алена амбасадором в Греції, теперішнього амбасадора в Египті Генрі А. Вайровда — амбасадором до Південної Африки та підписував інші номінації і законопроєкти.

Стівенсон називає сенаторів Кеннеді і Гомфрі як кандидатів на віце-президента

Вашинґтон. — Провідний демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон заявив на зборах визначних демократичних провідників, що найкращими кандидатами на демократичного віце-президента були б сенатор Джан Ф. Кеннеді з Массачусетс, або сенатор із Міннесоти — Гюберт Г. Гомфрі. Він закликав демократів, щоб ще перед конвенцією, яка починається 13-го серпня в Шикаго, вирішили справу кандидата на віце-президента, хоч сам не заявився ні за одним із можливих кандидатів на це становище, залишаючи це партійному проводові. Недавно губернатор із Конетикат Абрагам Рібікоф заявив, що Кеннеді був би добрий кандидат на віце-президента, бо, як католик, міг би притягнути багато католицьких голосів на демократичну листу. Але сенатор Кеннеді був за пливку допомогу фармерам, і це промовляє проти нього, бо на нього не голосували б фармери. Сенатор Гомфрі має підтримку серед робітництва, фармерів, негрів і жидів. Згадують ще й третього демократичного кандидата на віце-президента — сенатора Кіфовера, але Стівенсон не радо прийняв би його, бо не знає, чи міг би з ним гармонійно співпрацювати.

Палата прийняла законопроєкт про спрощення бюджетових обрахунків

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів одноголосно прийняла законопроєкт про спрощення бюджетових обрахунків, який запропонувала Комісія для Організації Виконної Частини Уряду під проводом бувшого президента Герберта Гувера. Цей законопроєкт відіслано до Сенату, де є надія, що він буде швидко ухвалений. Згідно з цим законопроєктом урядові аґенції мали б упростити свої бюрократичні способи, та жадати на свої видатки таких сум, які їм дійсно будуть потрібні і вести свої обрахунки таким способом, як це робиться в приватних підприємствах, щоб не допускати до непотрібних видатків у бюджеті.

В АМЕРИЦІ

● В селі Тамалямеке в Колюмбії вмерло 50 осіб, а 250 інших важко захворіли після того, як напилися коктейлу з „сильного чистого алькоголю". Мабуть той алькоголь не був такий то дуже „чистий", як про це заявляють ті, що влаштували той пікнік.

● Французька дівчина Сильвія Рейбо зайцем прибула на кораблі до Ню Йорку, щоб побачитися з американським ляйтенантом із Филаделфії, якого пізнала в Франції ще в 1947 р. В грудні минулого року він перестав до неї писати, і вона хоче до нього телефонувати з корабля, бо їй не вільно вийти на сушу. „Я його досі люблю і за нікого іншого не вийду заміж", заявила вона журналістам.

● Деякі правники заявляють що губернатор Массачусетс Крістіян А. Гертер не міг би бути кандидатом на віце-президента, бо він народився в Франції. Але інші правники заявляють, що він народився в батьків, які були американськими громадянами, і тому може бути віце-президентом ЗДА, бо є „народжений американець".

● В липні цього року було тільки 7 днів без дощу в східних стейтах. Минулого року в липні було тільки 0.37 цаля дощу, а цього року нападало дощу в Ню Йорку вже майже 3 цалі.

● Таки буде „Острів Волі", бо Палата Репрезентантів ухвалила перейменувати острів „Ведло", на якому в нюйоркському порті стоїть славна „Статуя Свободи", на „Острів Волі". Цей законопроєкт має ще затвердити Сенат і підписати Президент.

● Бувшого президента Геррі С. Трумана в цьому тижні відвідають два демократичні губернатори: губернатор стейту Теннессі Френк Клемент, який нараджуватиметься про зміст своєї промови, яку має виголосити на Демократичній Номінаційній Конвенції, і губернатор стейту Кентоки А. В. Чендлер, який також гратиме визначну ролю на цій конвенції.

● Сенат прийняв законопроєкт, згідно з яким треба буде знечулювати рогату худобу перед зарізом. Те саме треба буде робити і з домашньою птицею, яку треба буде знечулити перед зарізом, або відразу відрубати їй голову.

У ДРУЖНІЙ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВІ

Гаролд Е. Стассен (зліва) і віце-президент Ричард М. Ніксон розмовляють дружньо на вашинґтонському аеродромі під час вичікування на приїзд президента Айзенгавера з Панами, не зважаючи на те, що Стассен день перед тим запропонував призначити республіканським кандидатом на віце-президента не Ніксона, а губернатора Гертера.

Представники сталеварників і сталевої промисловости порозумілися про закінчення страйку

Ню Йорк, Н. Й. — Представники Об'єднаних Сталеварників та сталевої промисловости осягнули порозуміння в головних спірних справах і страйк 650.000 сталеварних робітників закінчиться в найближчому часі. Про поступ в переговорах повідомили представники обох сторін. Деякі сталеварні фірми приготовляються до того, щоб вже в п'ятницю 27-го липня почати працю. Але повна праця в усіх фірмах зможе початися дещо пізніше, бо треба часу, щоб пустити в рух усі машини і печі, які майже цілий місяць не працювали. Покищо викінчують деталі порозуміння. Головні пункти порозуміння такі: Представники обох сторін підпишуть контракт, важний на три роки, що створить більшу стабільність в сталевій промисловості, бо досі щороку їй загрожував страйк, коли треба було відновлювати контракт. Спочатку фірми домагалися підписання контракту на п'ять років, але тепер зменшили реченець до трьох років. Також представники фірм погодилися дати працівникам більшу підвишку платні, яку мають збільшувати кожного року на 10 центів від години праці. Робітники дістали також побільшення вплат від працедавців на соціяльне забезпечення та інші привілеї, так що їхня платня збільшиться впродовж трьох контрактових років майже на 50 центів від години праці.

Сенат одноголосно противиться допущенню до ОН комуністичного Китаю

Вашинґтон. — Сенат голосами всіх 86-ох присутніх сенаторів заявився проти того, щоб представники комуністичного Китаю були допущені до Об'єднаних Націй. Це рішення Сенату сталося після того, як ствердили, що комуністичний Китай — це країна, в якій панує „беззаконня". 18-го липня Палата Репрезентантів також голосами всіх присутніх конґресменів (391 до 0) заявилася проти того, щоб комуністичний Китай був членом Об'єднаних Націй. Подібні резолюції Конґрес приймає кожного року, почавши від 1951-го року. Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що це рішення представників американського народу на часі, бо деякі „невтральні" країни, як Югославія та Індія плянують після листопадових виборів в ЗДА поновити свої заходи в тому напрямі, щоб здобути місце для представника червоного Китаю в ОН. Представник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон приєднався до становища Новленда і закликав сенаторів до однодушного голосування в цій справі.

Д-р Мілтон Айзенгавер найменований президентом Університету Джана Гопкінса

Балтімор, Мериленд. — Брат президента Айзенгавера д-р Мілтон С. Айзенгавер найменований на президента Університету Джана Гопкінса. Представник цього університету К. Бартон повідомив, що д-р Мілтон Айзенгавер погодився прийняти цю номінацію. Гадають, що зміна на пості президента Університету Джана Гопкінса спричинена тим, що цей університет хоче поліпшити умови наукових дослідів. Університет Джана Гопкінса уважають за один із найкращих університеті у світі. Д-р Мілтон Айзенгавер зрезиґнував із становища президента Пенсилвенійського університету і восени цього року обійме становище президента Джана Гопкінса. Він і надалі буде неофіційним дорадником свого брата президента Двайта Д. Айзенгавера.

Ціни на консумпційні товари збільшилися на 0.7 відсотка

Вашинґтон. — Статистичне Бюро департаменту праці повідомляє, що індекс цін на консумпційні товари в місяці червні цього року значно збільшився і становив найвищий досі рівень — 116.2 пункта. Досі цей індекс найбільший був в місяці травні цього року і в жовтні 1953, коли він виносив 115.4. Це збільшення в одному тільки місяці виносить 0.8 пункта, або 0.7 відсотка. Індекс збільшився тому, що підскочили ціни на харчі. Це вже четвертий черговий місяць, в якому збільшуються ціни на консумпційні товари, і внаслідок цього 100.000 робітників в фірмі „Дженерал Електрік" автоматично дістануть підвишку заробітних платень по два центи за годину праці. Те саме буде з працівниками в автомобільній промисловості, де підвишка платень може становити коло трьох центів за годину. Представник департаменту праці заповів, що сподівається збільшення цін на консумпційні товари і в місяці липні. Найбільше збільшилися ціни на харчі. Це сталося тому, що звичайно в цьому сезоні настає збільшення цін на харчі, а також і тому, що подорожчала праця в фармерстві.

Від розриву міни на горі Скопус були ранені два члени комісії ОН

Єрусалим. — На горі Скопус, яка є ізраїльською енклявою на йорданській території, під час інспекції, проводжуваної членами перемирної комісії ОН, розрив міни поранив двох членів цієї комісії — канадійських офіцерів майора Брольта та майора Флінта й одного офіцера йорданської армії. Вони ішли до одного з домів на згаданій горі, щоб припинити стрілянину між ізраїльськими поліцаями і йорданськими воякими. Сутичка виникла з приводу того, що обидві сторони заявляли своє виключне право на власність дому, положеного в здемілітаризованій зоні. Поранених офіцерів відставлено до шпиталю в Єрусалимі. Обидві сторони скидають взаємно на себе всю вину за інцидент. Ізраїльська сторона заявляє, що окупація дому йорданськими вояками була нелеґальною, і що перші почали стріляти йорданські вояки. Представники Йорданії твердять, що дім, згідно з визначенням на мапі перемирної комісії, належить до Йорданської держави і що перші почали стріляти ізраїльські поліцаї. Керівник перемирної комісії ОН ген. Бирнс попередив обидві сторони щоб жадна з них не пробувала доказувати свого права на гору Скопус з допомогою мілітарної акції. Спір за цю гору вже давній: вона находиться на йорданській території й Ізраїль втримує на ній свою поліційну залогу. Йорданія опротестовує право Ізраїлю на цю гору і вимагає усунення ізраїльської залоги з її території.

Нассер обвинувачує ЗДА в брехні і конферує з совєтським амбасадором й експертами

Каїро. — Єгипетський президент Нассер, використовуючи відкриття нової рафінерії і нового нафтопроводу в Каїро, виступив з незвичайно гострою атакою проти З'єдинених Держав за їхню відмову фінансувати будову Асванської греблі, яка мала б коштувати 1,300,000,000 долярів. Атакуючи ЗДА, Нассер ні словом не згадував Великої Британії, яка, ідучи за прикладом ЗДА, теж відмовилася дати позичку на реалізацію Асванського проєкту. „Якщо галас у Вашинґтоні — заявив у своїй промові Нассер — спричиняється до фальшивих і помилкових повідомлень, проголошуваних без сорому і без огляду на принципи міжнародних взаємин, вроді того, що єгипетське господарство є нездорове, щоб викликати таким повідомленням тінь сумніву в економічний розвиток Єгипту, я дивлюся на американців і кажу: Чи ви хочете задушитися на смерть у вашій люті?" Стверджуючи великий і позитивний розвиток господарського життя Єгипту і з'ясовуючи, що тільки в 1955 році єгипетська продукція зросла на 20 процент, і що національний прихід зріс на 16 процент, Нассер виступив з дуже гострими словами проти політики експлуатації й опанування. „Нам не треба звертати увагу на імперіялістів і гнобителів, які хочуть контролювати прожиток і свободу народів", „Єгипет не підкориться доляровій силі", „ви (значить, американці) не зможете нас контролювати, бо ми знаємо наш шлях" — такими заявами закінчив Нассер свою промову. Зараз після виступу Нассер прийняв другий вже раз совєтського амбасадора Кісєльова і конферував з ним понад дві години. Кісєльова супроводжали під час авдієнції два совєтські експерти. Піровіський, президент совєтської плянувальної комісії, який тепер має нагляд над чехословацькою плянувальною програмою, і Напальков, сільськогосподарський експерт, член совєтської плянувальної комісії. В зустрічі з журналістами Кісєльов заявив, що Совєтський Союз готовий дати Єгиптові допомогу на збудування Асванської греблі, якщо Єгипет звернеться з цим до совєтського уряду.

В серпні відбудеться показовий процес проти познанських робітників

Варшава. — Згідно з повідомленням з Познаня процес проти познанських робітників, учасників червневих заворушень відбудеться в першій половині серпня ц. р. Обласний прокуратор в Познані подав до відома, що учасників заворушень поділено на дві катеґорії: індивідуальні справи і групові. В першій катеґорії будуть суджені ті, що грабували крамниці, здобували зброю і підбурювали населення. До другої катеґорії комуністичний прокуратор зараховує учасників масових виступів — таких, як напади на в'язницю, будинок суду і прокуратуру та на головну квартиру польської „служби безпеки". Прокуратор ствердив далі „з жалем", що між обвинуваченими переважають молоді люди і що багатьох з-поміж них треба буде вилучити з-під юрисдикції спеціяльного трибуналу і передати їх справи під розгляд судів для малолітніх. Він признав також, що деякі комуністичні поліцаї були спричинниками „нелеґальних актів супроти ув'язнених осіб".

Д-р Я. Падох закінчив студії, прийняв пост організаційного референта в УНС

Ню Йорк. — Головний радний Українського Народного Союзу, відомий вже з краю і опісля з еміґрації в Европі, молодий наш діяч, зокрема в науковій і виховній ділянках, д-р Ярослав Падох, закінчив у червні цього року вже вдруге свої правничі студії, цим разом на університеті Ст. Джонс в Ню Йорку, та діставши ще й американський правничий диплом, погодився прийняти новостворений пост організаційного референта в УНСоюзі. Чотирирічні студії на Ст. Джонс університеті потрапив відбути в трьох роках, в усіх цих роках він був на списку почесних студентів (анор стюдентс) і теж між першими ґрадував. Впродовж останнього року він студіював рівночасно і порівняльне право на Колумбійському університеті, зокрема совєтське право, що відкриває йому можливість університетської професури. За весь час своїх студій д-р Падох не переривав своєї багатобічної громадської активности, зокрема як член Головної Ради УНСоюзу та як голова одного з його Відділів, як теж в інших ділянках, головно в НТШ, Пласті та ін. Обов'язки організаційного референта УНСоюзу — це новостворений пост, що відповідає т. зв. промоторові в асекураційних компаніях — д-р Я. Падох перебрав уже в половині цього місяця і поступово починає їх виконувати.

Д-р Ярослав Падох

СЕНАТ УХВАЛИВ ЧОТИРИ БІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ НА ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ

ЗАКОНОПРОЄКТ ОБМЕЖУЄ, АЛЕ НЕ ВИКЛЮЧАЄ ДОПОМОГУ ДЛЯ ЮГОСЛАВІЇ

Вашингтон. — Минулого вівтірка, 24-го липня, Сенат ЗДА прийняв законопроєкт про асиґнацію 4,110,920,000 долярів на американську допомогу закордонним країнам. Законопроєкт прийнято більшістю 60 голосів проти 30, при чому по однаковій кількості: 30 демократів і 30 республіканців голосувало в користь законопроєкту, а 15 демократів і 15 республіканців проти нього. Так само частина демократів і республіканців успішно протиставилась проти досить поважних заходів і намагань додати до законопроєкту всілякі обмеження, що поважно комплікували б цю допомогу, і тому ухвалу законопроєкту вважається основною перемогою уряду президента Айзенгавера. Проте, більшістю 50 голосів проти 42 прийнято внесену сенатором Новлендом, лідером республіканської меншости в Сенаті, поправку до законопроєкту, яка зобов'язує уряд обмежити американську допомогу для Юґославії тільки до чисто господарської допомоги, натомість виключає будь-яку нову військову допомогу, за виїмком запасних частин для того військового американського військового устаткування, що його Югославія вже має. Сенатор Новленд вважає, що це застереження позбавить Югославію тієї нової американської допомоги у військовому устаткуванні, що його на суму 25,000,000 долярів уже обміркував уряд. Натомість інші сенатори думають, що обмеження не матиме жадного практичного впливу на пляни уряду, бо й пляновану допомогу можна включити в категорію „запасних частин". Законопроєкт про закордонну допомогу вже був прийнятий Палатою Репрезентантів, хоч і з деякими скороченнями, бо Палата ухвалила на ту ціль 3,425,-120,000 долярів. Тепер має зібратися спільна сенатсько-палатна конференція, яка має ці розбіжності устійнити. Головою тієї конференції буде голова сенатської комісії закордонних справ сен. Волтер Джордж, противник будь-яких обмежень, і в загальному сподіються, що устійнений обидвома палатами законопроєкт буде більше відповідати урядовим пропозиціям. Так само очікується, що ця справа, разом з цілим рядом інших наглих, буде полагоджена ще до кінця цього тижня і не є виключене, що Конґрес вже з кінцем тижня зможе закінчити свою сесію.

Совєтські летуни одержали наказ не стріляти на американських „інтрузів"

Москва. — Під час прийняття в єгипетській амбасаді маршал Сергій І. Руденко, шеф штабу совєтських летунських збройних сил, заявив, що він наказав совєтським летунам не стріляти до американських літаків, навіть тоді, коли вони порушують „суверенність совєтської території". Але водночас Руденко підкреслив, що З'єдинені Держави будуть відповідальні за всі інциденти, які виникнуть у майбутньому з приводу налетів американських літаків на совєтську територію. Як відомо, Совєти у своїй ноті з 10 липня ц. р. виступили з обвинуваченням, що американські летуни порушили „суверенність совєтської території" на схід від Польщі в днях 4, 5 і 9 липня. Маршал Руденко заявив журналістам, що не зважаючи на те, що американські літаки летіли дуже високо, він не має ніяких сумнівів у тому, що це були військові літаки. Запитаний журналістами, чи совєтські літаки могли встановити, якої державної приналежности були літаки, що налітали на совєтську територію, Руденко відповів, що вони не могли бачити розпізнавальних знаків на цих літаках, але пізнали їх за виглядом. На ствердження одного з американських журналістів, що американськими типами літаків послуговуються теж інші держави, Руденко заявив, що це не має ніякого значення, бо ЗДА є відповідальні за всі... продані іншим державам літаки.

Угорські комуністи реабілітували Сакашітса й інших тітоїстів

Відень. — В Будапешті опубліковано резолюції, ухвалені центральним комітетом комуністичної партії Угорщини, в яких заторкнено низку політичних й економічних питань. Між іншим в одній з резолюцій стверджено, що центральний комітет переглянув 474 справи комуністичних діячів, обвинувачених колись і навіть засуджених за „тітоїзм". Більшість засуджених вирішено реабілітувати. Між реабілітованими є теж Арпад Сакашітс, президент Угорщини на протязі двох років, ув'язнений в 1950 році за „тітоїзм". Йому привернено всі громадянські права. Багато уваги в резолюціях присвячено справі незадоволення серед робітництва і водночас проблемі збільшення індустрійної і сільсько-господарської продукції. Вирішено теж зредукувати на 15,000 вояків угорські збройні сили.

В СВІТІ

● Серед членства британської партії праці зростає незадоволення з приводу того, що кол. лейбуристський прем'єр Еттлі та інші видатні лейбуристи прийняли від королеви титули перів і стали членами палати Лордів. В цій справі має бути передана під розгляд річної конференції партії спеціяльна резолюція з осудженням поведінки Еттлі.

● Італійські залізничі робітники зорганізували в дні 23-го липня загальний залізничий страйк, який тривав 24 години. Страйкарі домагалися скорочення часу праці і скорішого підвищування. В страйку взяло участь 190,000 залізничих робітників з усіх політичних напрямків.

● Під час великих повеней, що виникли в областях південного і середущого Ірану, згинуло понад 100 осіб і пропало безвісти коло 110 осіб. Повінь спричинила шкоди на яких 10 мільйонів долярів.

● Італійський суд доручив виплачувати постійну пенсію двоїм з-поміж дітей італійського диктатора Муссоліні, вбитого комуністичними партизанами в 1945 році. Одержуватимуть пенсію (по коло 200 долярів місячно) донька Муссоліні Анна Марія і син його Романо, який досі заробляв на життя грою на піяні по нічних клюбах. Донька Муссоліні є калікою і син хворий і тепер нездатний до праці. Пенсії будуть виплачувані з майна Муссоліні, сконфіскованого урядом після війни.

● До Парижу прибули три американські рабіни, які відбули трьохтижневу подорож по Совєтському Союзі і по Польщі та Чехословаччині. Чотири інші рабіни вернулися до Ню Йорку ще минулого тижня. В Ню Йорку всі рабіни — учасники подорожі — виступлять перед 750-членною радою американських рабінів з рапортом про ситуацію жидів в СССР і в сателітських країнах.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА СВОБОДУ І ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ Й НАРОДІВ

„Ми віримо, що всі люди створені рівними; що Творець наділив усіх людей певними невід'ємними правами, включно із правом на життя, свободу і на змагання до щастя; що уряд є твором людини, щоб бути її слугою, а не паном, який поневолював би її; що ті, хто проявляє здібність до самоврядування, здобувають цим самим право на самоврядування; що суверенні держави мають бути вільні від чужоземного встрявання у впорядкований розвиток їхніх внутрішніх справ". — Такими ствердженнями за американською Деклярацією Незалежности почав свою промову під час закінчення Конференції Президентів Американських Держав президент ЗДА Двайт Д. Айзенгавер.

Принципами й духом цих стверджень, ідеалами людської свободи і гідности і права народів на самовизначення і суверенність пройнята теж підписана всіми учасниками Конференції т. зв. Панамська Декляpація. В ній підкреслена безперервна дійсність ідеалів, які запалювали й вели передвісників континентальної американської солідарности й ініціяторів історичного зібрання уповноважених представників американських держав, що відбулося під проводом Симона Болівара — 130 років тому у Панамі. „Призначення Америки — говориться в цій деклярації — створити таку цивілізацію, яка дала б людям справжнє розуміння волі, розуміння принципу, що завданням держави є бути слугою, а не паном людини, віри, що людина може осягнути ще вищий рівень свого духового й матеріяльного розвитку, і певність, що всі народи можуть жити разом у мирі і гідності".

Підкреслення цих принципів і тісне їх пов'язання з американською Деклярацією Незалежности важливе не тільки з того погляду, що всі ці ідеали в державному й політичному житті деяких окремих американських республік ще не цілком здійснені. Значення й вага цього підкреслення передусім у тому, що Панамська Конференція дала під сучасну пору живий приклад співжиття багатьох народів і держав, донедавна ще поневолених і залежних від сторонніх сил, побудованого на базі свободи, суверенности і взаємного пошанування громадянських і державних прав. Панамська конференція пригадала ще раз, особливо ж кремлівським поневолювачам, що тільки в умовах справжньої демократії можлива свобода і рівність людей і народів.

В цьому ж напрямку зредаґована і ціла четверта точка Панамської Декляpації, в якій говориться про те, що „у світі, в якому гідність одиниці, її фундаментальні права і духові вартості людства загрожені поважно тоталітарними силами, чужими для традиції наших народів і їхніх інституцій — Америка дотримується стійко своєї історичної місії: бути твердинею людської свободи і національної незалежности".

З другого боку, і в самій Панамській Деклярації, і в промові президента Айзенгавера, і в промовах інших президентів американських держав з'ясоване дуже виразно і навіть конкретно бажання не тільки вдержати ідеали свободи і гідности людини, але й допомогти окремій людині і її народові добитися вищого ступня цивілізації і разом з тим загального підвищення народного добробуту. Таке бажання висловлене в другій точці Панамської Декляpації, де говориться про те, що повне здійснення призначення Америки тісно зв'язане з економічним і суспільним розвитком народів. Висловився в цьому напрямку і президент Айзенгавер, заявляючи, що найближчими роками — не забуваючи про проблеми оборони — треба сконцентрувати всі зусилля на тому, щоб, поборюючи спустошення, спричинені хворобами, злиднями і незнанням, добитися не тільки матеріяльного, але й інтелектуального і духового добробуту людей. Для здійснення цієї мети през. Айзенгавер подав конкретну пропозицію створити Міжамериканську Комісію для Людських Проблем, до якої входило б по одному представникові кожної з американських держав і завданням якої було б опрацьовання конкретних плянів і проєктів для покращання і добробуту окремих народів. Зокрема, президент Айзенгавер висловив конкретну рекомендацію, щоб ця комісія опрацювала пляни застосовування атомової енергії в мирній продукції.

Коли взяти до уваги, що американські республіки останніми роками добилися — з допомогою ЗДА — величезних успіхів і досягнень в індустріяльному і сільсько-господарському розвитку, то можна бути певним, що, здійснивши навіть частинно накреслені цілі в напрямку підвищення загального добробуту, американські республіки спричиняться цим у великій мірі і до зменшення та переможення комуністичних впливів і для утривалення миру, базованого на справедливості, свободі та гідності народів в усьому світі.

ТІСНО У ПІДНЕБЕСНИХ ПРОСТОРАХ

Катастрофа, яка сталась 30 червня у стейті Арізона, кинула похмуре світло на „тісноту" в безкраїх, здавалося б, просторах під американським небом. Два великі транспортово-пасажирські літаки приватних летунських компаній, що вилетіли з летовища в Лос Анджелесі, один до Кензас Сіті, а другий до Нюарку, зударились над Великим Каньйоном і впали в пропасть з висоти 21.000 стіп, похоронивши під своїми уламками 128 осіб.

Коли таке сталося на Заході, де летунські шляхи ще розмірно „порожні", то що й казати про американський Схід, де вони „переповнені". Ось, напр., на трьох летовищах Ню Йорку (враховуючи до них летовище в Нюарку), пересічно вилітає й приземлюється щодня 1.216 літаків, себто кожної 1,2 хвилини одна машина. У погідний день на повітряному шляху між Ню Йорком і Вашингтоном знаходиться коло 900 літаків за офіційним пляном, не враховуючи приватних машин, які появляються на овиді несподівано, становлячи найбільшу небезпеку для летунського руху. Летунський обшир Ню Йорку, у промірі 50 миль, — найгустіший центр у світі. Контролери летунського руху на згаданих трьох летовищах мусять керувати приземлюванням буквально сотень машин, що летять з Вашингтону, Балтимору, Филаделфії, Питсбурґу, Шикаґо, Клівленду, Боффало, Бостону й інших міст. Під час гарної погоди, коли поле зору чисте, півбіди. Але коли налягає мряка чи падає дощ — пілот „сліпне" і залежить виключно від своїх інструментів та радіосиґналів, поданих із керівного центру на летовищі.

Одначе, як показала ця остання страшна катастрофа в західньому стейті Арізони, загрозлива ситуація в летунському русі існує не тільки на американському Сході. На летовищі в Шикаґо кожного дня знімаються і приземлюються пересічно 882 літаки. В обширі Лос Анджелесу за щоденним пляном перелітає 620 літаків, у Сан Франсіско — 578, а на двох тамошніх летовищах літаки відлітають і приземлюються по одному що $2\frac{1}{2}$ хвилини. Подібна ситуація на багатьох інших летовищах. У першій половині 1955 року в публічній службі було 1.227 пасажирських літаків у внутрішньо-крайовому русі й 221 літак у міжнародному. Але з того часу це число значно зросло в диспропорції до побільшеного числа летовищ. До того ж, у це число не враховано щораз більшої кількости приватних і військових літаків. Летунські шляхи мусять брати під увагу військові бази й летовища та деякі військові терени й об'єкти, над якими цивільний летунський рух заборонений, чи пак обмежений. Це стосується, зокрема, військово-оборонних інсталяцій на східньому побережжі З'єдинених Держав.

Дедалі складнішою ситуацією летунського руху зацікавився Конґрес. Переслухання на конґресовій Комісії відбулось у зв'язку з конечністю збудувати додаткове летовище у Вашингтоні, і на ньому виявилось, напр., що бувають дні й години, коли літаки мусять буквально „ставати в чергу", приземлюватись на тому самому місці з точністю до секунди, згідно з диспозиціями контролера руху, і негайно від'їжджати з місця приземлення, щоб не наразитись на зудар з наступним літаком. Фахівці подали два способи, як зменшити риск зудару літаків під час лету і, особливо, під час приземлювання. Вони рекомендують: 1) будувати якнайбільше нових летовищ і 2) забезпечити летовища радарним вирядом, що його мають з 50 тільки 33 публічні летовища. Конґрес призначив за цієї сесії 40,000.000 дол. на першу в Америці „програму летунської політики" на найближчих 5 років. Однак, фахівці відразу заявили, що тих 40 мільйонів — це тільки початкова й дуже невисока квота в порівнянні з дійсними потребами. Ці потреби зростуть особливо в 1958/59 рр., на котрі то роки деякі летунські компанії замовили перші ракетні літаки для цивільної комунікації. Поява ракетних літаків у повітряних просторах, з їхньою швидкістю, а через те й строгим прив'язанням до наміченого, по змозі найпростішого, шляху, безсумнівно викличе нові проблеми безпеки і контролі летунського руху. Вони зростуть ще більше, коли в цивільному комунікаційному русі на розмірно недалекі віддалі будуть застосовані гелікоптери. Фахівці звертають увагу, що через велику різницю у висоті лету гелікоптерів і важких чотиримоторових (здебільша вживаних) машин чи ракетних літаків не буде побільшений риск зудару в повному леті, зате надзвичайно збільшиться риск під час приземлювання, хоч би навіть — як це передбачено — гелікоптери мали окремі летовища.

На протязі довгих років 30-40 тисяч осіб гинули щорічно в автомобільних катастрофах, поки Конґрес і стейтові леґіслятури зблизька не поцікавились проблемою автомобільного руху і битих шляхів — зауважує американська преса. І тому може треба було аж цієї останньої трагедії — загибелі 128 людських істот, щоб відповідальні в ЗДА одиниці з світу летунства, законодатної політики і фінансів усвідомили собі реальну небезпеку для людського життя від щораз густішого летунського руху. Дедалі більше зрозуміння знаходить потреба протидіяти тій небезпеці збудуванням більшої кількости летовищ, докладнішим технічним виряджуванням летовищ і літаків, суворішими приписами лету, побільшенням технічного персоналу, поліпшенням контрольного виряду і строгішою контролею. Авіяційні катастрофи і риск, зв'язаний з летом, не відстрашать людей від повітряної комунікації, бо цього вимагає поступ і людський дух, що рветься до поступу.

Л. О. Ортинський

З ПЕРСПЕКТИВИ РУРЩИНИ

Бонн. — Ще поки роз'їхатись на вакації, урядовий і журналістичний Бонн пережив кілька нервових днів. Відвідини Неру й австралійця Мензіса були радше фраґментами звичайної рутини і якихсь нових моментів у політику не внесли. Зробила це натомість, вдруге в цьому місяці, дебата над військовою повинністю. Після прийняття закону про загальну військову повинність 7 липня ц. р., ця тема ще раз сколихнула німецьку прилюдну опінію 20-го ц. м. під час нарад в Бундесраті (представництво країн, своєрідна друга палата теперішнього німецького парляменту). Тільки незначною більшістю голосів (21 на 17) закон був прийнятий і, після його підписання през. Гойсом, ввійде в життя.

Сама дебата не була б подією, якби не появилось за два дні перед тим інтерв'ю державного секретаря Доллеса, яке тут передано як сенсацію року і яке розцінюється як зміну дотеперішньої американської зовнішньої політики, переоцінку стратеґічних концепцій, а впарі з тим і значення німецького військового континґенту.

Опозиційні до уряду пресові органи повели величезну кампанію проти закону і політики Аденауера, закидаючи йому, що він не вміє навіть вичути тенденції американської політики, не є елястичний і діє на шкоду Німеччини. Знов же в зближених до уряду політичних і журналістичних колах можна чути обурення на „необрахованість" американської політики чи виступів її речників. Не зважаючи на те, що в міжчасі появився вже коментар-спросування до Доллесового інтерв'ю і що також канадійці здементували подібні вислови міністра Пірсона, подія ця кинула нову тінь на американську закордонну політику, бачену очима німців, і до деякої міри утруднила і так нелегке положення канцлера Аденауера. В зв'язку з цим чується тут нарікання, що американські політики деколи не здають собі справи, яку велику і відповідальну акустику мають в Европі і взагалі в світі їхні виступи, і що з цим моментом треба більше ніж дотепер числитися і враховувати не лише тон „награння", але і „відбору".

Малий аплявз зібрав канцлер Аденауер, виїжджаючи в п'ятницю 20 липня ц. р. з кельнського готелю „Ексцельзіор" на 6-тижневу відпустку до Шварцвальду. Кількасот прохожих, що зібралося при виході з готелю, якось мляво вітали старого канцлера, що і тим разом заімпонував всім своєю свіжістю і добрим виглядом. Але це було і все, бо довгі дискусії, що після його від'їзду велися навколо кельнської катедри і в сусідніх ресторанах, були позначені критицизмом. Поминаючи факт, що за останніх 8 місяців урядова коаліція властиво перестала бути коаліцією і перетворилася в майже однопартійний уряд, в лоні самої християнської демократії (ЦДУ) також чути голоси невдоволення з „занадто гострої протисовєтської" політики Аденауера. Між іншим саме в цих колах ляясують погляд про конечність нав'язання дипломатичних стосунків з Прагою і Варшавою, арґументуючи його економічними моментами. Зокрема, в нав'язанні дипломатичних стосунків з Прагою дуже заінтересована німецька хемічна індустрія, що у великій мірі користується чеськими сирівцями і півфабрикатами. До списку претенсій до Аденауера збоку декого з його партії доходить останнім часом справа наглого відкликання Зоріна. Ця справа настільки характеристична для сучасної політичної ментальности частини німців, що з нею варто познайомитись.

Відлітаючи 18 липня 1956 року з летовища Ван біля Кельну, В. Зорін був в злому настрої. Він іґнорував всі запити представників преси і тільки на питання кореспондента гамбурзького радіо, — що він хотів би переказати німецькому народові — відповів коротко: „Привет".

Що Зорін міг 7 місяців провадити в офіційній ролі амбасадора СССР свою наскрізь недипломатичну місію і що його ще в березні (під час перших ескапад по ФРН) не проголошено небажаною особою можна собі пояснити тільки винятково тяжким положенням Бонну з уваги на справу німецьких воєннополонених в СССР і проблему об'єднання країни. Реєстр грубих порушень дипломатичних звичаїв, що їх за короткий час допустився Зорін, знає, між іншим, такі випадки: переведення „опитів" серед німецького населення на тему популярности політики канцлера; перманентне недотримування загальноприйнятих зобов'язань протоколу; друкування в 40-тисячному накладі інформаційно-пропаґандивного бюлетеню, розсиланого робітникам і інженерам великих фабрик; критика уряду при різних нагодах, включно з намаганням деяких урядовців амбасади переконувати урядовців боннських міністерств в неправильності політики Аденауера; поїздка по терені ФРН без повідомлення протоколу; відвідини фабрик без попереджень і т. п.

І замість того, щоб — знаючи всі такі факти поспонування Зоріним боннського уряду — дати йому хоча б тепер, після його відкликання, відповідну відправу, частина прилюдної опінії, і то не лише соціял-демократії... обвинувачує Аденауера в тому, що він унеможливлював зговорення з Москвою холодним ставленням до Зоріна. Більш абсурдального оскарження годі собі уявити, але факт цей віддзеркалює сучасну політичну ситуацію в Німеччині. Вона замітна поширюванням коекзистенційних настроїв, що добираються вже до християнської демократії, яку, покищо, твердо тримає Аденауер. Питання тільки, що буде після того, коли його не стане?

Тим часом до голосу в ФРН все більше приходить зажилий обиватель, що починає надавати тону не лише економічному і побутовому, але й політичному життю. В Баварії це так не помічається, як в Надренії і Рурщині. Властиво німецький Південь, порівняно з цими двома північними країнами, „бідний". Надренія і Рурщина ростуть і багатіють дослівно на очах, з чим, одначе, не йде впарі зріст критицизму і політичної свідомости. Від часу мого останнього побуту тут наприкінці минулого року помітний зріст чужинців, головно індійців, що, як колись японці, підглядають стару Европу, щоб пізніше застосувати у себе досвід Заходу.

Німці ставляться до них доволі добре. Не з вродженої любови до „авслендерів", бо такої нема і сліду, а просто з розрахунку: індійські студенти і ремісники в Рурщині — це надія на експорт німецьких машин до великої Індії. З перспективи Рурщини все обраховується тоннами експорту і дивідендами. Погана це перспектива, але вона надає тон.

РЯТУЙМО БРАТІВ

Уже деякий час преса приносить вістки про масовий рух еміґрантів з Арґентини, Параґваю й Уруґваю „на родіну". На початку мало помітні групки поворотців в останній час зростають до величезних розмірів, транспорти відходять, везучи по 7-8 сотень людей кожний. Поворотцями „опікуються" совєтські представники, не допускаючи кореспондентів місцевої і світової преси для вияснення причин цього руху.

Не зважаючи на кілька фактів перестороги, поданих з дороги із щирою порадою — „не їдьте!" — рух поширюється і набирає всіх познак психози, що опанувала навіть тих, які, може, ніколи не збиралися залишати цих країн і їхати в невідоме. Коли сусіди поспішно спродують свої пожитки, господарство, будинки, землю й майно — це впливає й на інших, і вони роблять те ж саме, і собі готуючись їхати. Менш афектовним і не до кінця опанованим психозою виїзду совєтські опікуни „ґарантують" право повернення назад, якщо їм не сподобається „вдома". Це переконує й стійкіших, і число охочих щодень зростає.

Що відбувається після приїзду „додому", тим, що чекають на виїзд, невідомо, бо про це добре дбають „опікуни". Невідомо їм навіть, як поводяться з переселенцями на пароплавах і в портах по дорозі до Одеси. Та вони, здається, тим дуже й не цікавляться. Розігрітий психозою і підтримуваний пропаґандистами настрій радісного повороту „додому" нічим не затьмарюється, а вуха жадібно ловлять лише присмне, залишаючись глухими на факти перестороги.

Моряки пароплавів, що везуть ці транспорти до Одеси, розповідають наступне:

Уже на пароплавах у поселенців відбирають пашпорти їхніх держав, що ґарантують їм змогу вернутись назад, строго ізолюють їх від залоги пароплавів і не випускають у портах вимушених зупинок, часом дуже довгих. В Одесі, замість обіцяних „радісних зустрічей", поселенців зустрічає лише портова варта (прибережне МВД) і деякі совєтські представники. Молодь негайно відокремлюють від старших, безцеремонно розриваючи родини або й подружжя, та вивозять на Сибір, де нібито „багато роботи" для поселенців. Залізна заслона герметично закривається, і для поселенців відкривається в усій красі пережитий нами „совєтський рай".

Наша преса констатує ці сумні факти, а ми преспокійно читаємо і похитуємо головами: „От чудаки, куди вони їдуть?"

Тим часом, переселенці потребують рятівничої акції тепер, доки вони ще ступають по вільній землі Південної Америки, доки вони ще носять в своїх кишенях пашпорти цих вільних держав, доки вони ще дихають палючим, але вільним повітрям цих країн, доки ми ще маємо до них доступ.

Боротись із психозою дуже тяжко, але не безнадійно, коли за цю справу взятися розважно, використовуючи всі можливі засоби впливу й переконування. Найперше треба поставити правильну діягнозу цьому явищу і не вважати тих людей за „зрадників", „чудаків" і т. п. Перед тим, як поставити діягнозу, лікарі вивчають історію хвороби, яка в даному разі дуже проста.

Люди приїхали на заробітки в ці невідрадні й невідповідні для них кліматичні умови, на чужину. Працювали тяжко, перемагаючи величезні труднощі. За працею не було часу думати про інші речі, і Батьківщина потроху втрачала свою притягальну силу, тим більше, що в пам'яті ще свіжі були причини залишення її — беззмелля, поміщицький тиск, злидні, безправ'я, неволя. Та коли після тяжких років праці завелось господарство, зміцніли позиції, збільшилась нагода оглянутись навколо і подумати, — як приємне мариво з туманів, почала поглядати знову далека Батьківщина, рідні стріхи, рідні лани, небо, ліси й ріки. Затужила душа, защеміло серце, захотілось хоч на старість скласти кістки в тій рідній землі, під її лагідним блакитним небом. З віддалі простору й часу почала діяти властива нашій натурі ідеалізація минулого, під впливом чого все почало набирати інших фарб. Заговорило серце, а розум затих, дійсний стан на рідній землі не бралось до уваги. І ці люди пішли на поклик серця, скривавленого довгим перебуванням на чужині. Совєтська агітація лише вміло підхопила й використала цей душевний стан людей.

З цього виходить, що правильна діягноза — туга за Батьківщиною, велика й непереможна, що тут заговорило серце, наказавши розумові мовчати.

Звичайно, вже пізно рятувати тих, що поїхали, але ще є час врятувати тих, що ще лише збираються їхати або вагаються — їхати чи не їхати. І їх треба рятувати!

Протиакцію треба вести, як діло тілесного й душевного милосердя до заблуканих братів, що дали серцю волю, а воно нестримно веде їх в неволю. З огляду на це — найбільший вплив і провідну ролю в цій акції мусять повести Церква і свідомі українці-християни. До цих простих людей повинні звернутись такі ж самі прості люди, що вже перейшли колгоспне ярмо, ударництва на голодній пайці, пройшли Колиму й Со-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(39)

Василь Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

III

Великою була вічева праця Івана Франка в 1890-их роках. Інформаційний матеріял про неї невеликий, але все ж він бодай у невеликій частині опублікований М. Возняком у названій вище його праці. З неї і я користаю, щоб читачі могли собі виробити погляд і на цю сторінку праці Івана Франка. Як уже вище підкреслено, роля Франка у засновинах Української Радикальної партії була величезна, найбільша з-поміж усіх тодішніх учасників її заснування. Не тільки пером і знанням працював він для неї, але й конкретними, реальними вчинками в терені для її поширення та організаційного скріплення. У грудні 1891 р. Франко виступав на українському вічу в Турці. При виїзді з Турчанського повіту він мав досить неприємну пригоду після того, як побував у кількох наших священиків, де, крім гостини, користав також з нагоди, щоб переглянути старі церковні книги та поробити з деяких із них виписки. Коли Франко їхав до Турки, щоб залізницею вертати до Львова, перехопив його жандарм, який за ним слідкував і якому переглядання Франком церковних книг видавалось чимсь злочинним. Жандарм завів його до староства, де нікого не було, і тому мав його вести на постерунок жандармерії. Але на інтервенцію посла Телішевського знайшовся комісар староства, який його переслухав і випустив на волю. Дня 27 лютого 1892 р. на вічу в Снятині, перед кругло двома тисячами учасників, виголосив Франко реферат про потреби народного шкільництва. Дня 3 грудня 1895 р. на вічу в Мостах Великих говорив про еміґрацію до Бразилії й Канади та про ґрунтовий катастер. На вічу в Перемишлі 8 січня 1896 р. говорив про тодішній виборчий закон до парляменту і вияснив потребу боротьби за загальне, рівне, безпосереднє і тайне право голосування при виборах до парляменту. На вічу в Дрогобичі дня 15 лютого 1896 р. говорив про зміну дорожного закону і про потребу реформи громадського самоуправного закону.

Зовсім окрему сторінку політичної праці І. Франка творять його кандидатури на посла до австрійського парляменту. Перша кандидатура Франка на посла була виставлена Радикальною партією в 1895 році, при додатковому виборі посла з виборчої округи Перемишль-Мостиська-Добромиль. Противником Франка в цих доповняючих виборах був польський поміщик Павло Тишковський. В цьому випадку ініціятива до виставлення Франкової кандидатури вийшла від перемиських українців. Особливо підтримував цю кандидатуру посол до галицького сойму селянин Михайло Новаківський з с. Торок. Вона була схвалена на передвиборчій нараді 20 жовтня 1895 р. в Перемишлі. Австрійська конституція ґарантувала свободу зборів у передвиборчому часі. Одначе в Галичині польська адміністрація цю конституційну постанову ломила. Перед самими виборами арештувала численних українських виборців, не допускала українців до виборчих комісій і не допускала до українських передвиборчих нарад і зборів. З нагоди цих виборів відбулось два віча в Перемишлі, а вже третє перед самими виборами було заборонене. Передвиборчі наради виборців у Добромилі і Мостиськах жандармерія розігнала. Вибори відбулися 31 жовтня 1895 року. Іван Франко при виборах перепав виключно через шахрайства і терор польської адміністрації. Послом став польський поміщик Павло Тишковський. Проти цих виборів із курії малих посідачів (селянської) з округи Перемишль-Добромиль-Мостиська українці внесли протест, який виготовив Іван Кобилецький. Ясно, що цього протесту не полагоджено, бо поляки його до розгляду не допустили. При черговій кандидатурі Івана Франка на посла до австрійського парляменту польська адміністрація стосувала нечуваний і невиданий досі навіть у Східній Галичині терор. Мова про вибори з 1897 р., що були кривавими та повними просто неймовірних шахрайств. Іван Франко кандидував тоді на посла до парляменту із четвертої селянської курії в окрузі Перемишль-Мостиська-Добромиль і з п'ятої загальної курії в окрузі Перемишль-Мостиська-Рудки-Самбір-Дрогобич-Підбуж. Тоді Франко розвинув поважну передвиборчу акцію. Дня 4 лютого 1897-го він виступав на передвиборчих зборах у Перемишлі, де вияснював основно виборчу ординацію та закликав виборців, щоб під час виборів негайно давали інформації пресі про всі виборчі надужиття. Чергові передвиборчі збори відбув теж у Перемишлі 26 лютого 1897 р. На них виголосив великий політичний реферат. Крім того об'їхав цілу низку менших міст і містечок з рефератами і промовами. Вибори з п'ятої загальної курії відбулись 11 березня 1897 року. Противником Франка був польський кандидат д-р Витовт Левицький. При допомозі виборчих шахрайств Витовт Левицький здобув аж 506 голосів, а Франко тільки 320. Послом став Левицький. З внесених тоді українцями виборчих протестів виходить, що власне Іван Франко здобув більшість, але шахрайства зробили В. Левицького переможцем. Всі українські виборці, що віддали голоси за Франка, заявили готовість присягати, що віддали голоси на Франка, але не зважаючи на те дивним дивом більшість дістав Витовт Левицький.

ЧЕКАЮЧИ

Долинув з гавані розмірений
Вечірніх склянок передзвін.
Тебе ж нема. І я, зневірений,
Стою на березі один.

Стою на березі й наспівую
Тихенько пісеньку сумну.
Як море хвилею шумливою
Хлюпоче в скелю кам'яну;

Як соловей в кущах висвистує,
Зве солов'їху до гнізда.
Як в морі стежкою срібляcтою
Блищить під місяцем вода;

Як поступово млою вогкою
На ніч вкривається земля.
Як соловей все тьохка й тьохкає
І як тебе чекаю я...

ЄВГЕН БАНДУРЕНКО

М. Пастернакова

ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО У МАЙБУТНЄ

Русявий жмут волосся повис над чолом, прислонюючи зморшку гнівно стягнутих брів. Малі п'ястуки втиснулись у розпалені лиця, підпираючи похилену над столом голову.

„Андрію — кликнула нараз з кухні мати — побіжи-но до крамниці!"

Нема відповіді.

По хвилині вичікуючої, непорушної тиші мати знову гукає:

„Андрію, що з тобою, скільки разів тебе кликати?"

Гнівна зморшка поміж бровами помітно поглибилась і п'ястуки неначе б ще більш затиснулись.

„Ти завжди мене тоді потребуєш, коли саме є найцікавіше місце! — трохи з обуренням, та більше з жалем відгукує хлопець, підводячи голову з-над книжки — вже йду, йду!"

І знову повна тиша. Вже дещо неспокійна, якби напнута.

„Зараз іди, аж не можу кинути роботи, чуєш?" — майже різко паде вимога - наказ.

Раптовим рухом, замкнув книжку, відкинув волосся із чола — і пішов.

А в маминій голові змійкою закрутилась — заснуіла думка: „Що це в нього таке найцікавіше місце, чим він аж так захоплюється, що не бачить і не чує, що кругом нього діється?" Що він її десятирічний Андрій, так глибоко переживає, що в нього горять очі і кров живою хвилею вдаряє в лиця? — Що це таке, думає хвилюючись мати і насторожено, та все ж дещо несміливо підходить до стола. Книжка лежить замкнута. З почуттям, скидаючимся на заздрість, перекинула кілька листків, намагаючись збагнути, які саме моменти полонять душу її дитини і відводять кудись у невідомий для неї світ. Але тайна, нібц посміхаючись з тиха, заховалась у джунглі друкованих літер, до того ж латинських, чужомовних літер. В душі озвалась нехіть до себе, до Андрія, та передусім до цієї чужої книжки, що нахабою вдерлась в їх впорядковане, одностайне родинне життя.

А втім це явище цілком природне, у старшому шкільному і юнацькому віці буває справді діти духово відходять від своїх батьків. Веде їх внутрішньою потребою пізнавати хай фантаситичне, але нове життя, нових людей, незвичайні події, з усією юною пристрастю шукають магічного мосту, що наближує їх до далеких мінливими фантомами привабливих обріїв. Цим мостом для них є книжка. З власного досвіду і зі спостерігань всім відомо, який вирішний вплив має вона у тому віці на формування психіки дитини й молоді. Та якже ж мало є батьків і виховників, щоб включались у цю мандрівку магічним мостом, щоби йшли поруч своїх дітей у голубу уявну далечінь, де правда так тонко й колірово в'яжеться ще з вигадкою - казкою. Звичайно, мало є батьків байдужих до цього великого значення виховного засобу, яким є дитяча й юнацька книжка, вони при всякій нагоді їх купують, трохи з батьківського, а трохи з громадського обов'язку і в наших хатах нерідко можна бачити полички з українськими книжками, які — треба вірити — з часом розростуться у цінні приватні бібліотеки. Та це тільки половина шляхетного діла, а друга його частина, контроля, співжиття з книжками занедбана, а то й цілком поминена справа. У висліді діти самі вибираються в дорогу мостом і в своїй недосвідчености, буває, часто сходять ним у тьмаві, загрозливі їх духовому і фізичному життї, манівці. Батьки, виховники, бібліотекарі повинні самі читати книжки, які дають в руки дітям, — бо вкінці добра дитяча книжка є завжди теж цікава й для дорослих — щоб могти дискутувати з дітьми, пізнавати їх уподобання, своєю авторитетною оцінкою піддержувати або справляти їх враження, допомогти розуміти нові для них, іноді гостро складні життєві проблеми та поняття добра і зла.

Безперечно, є багато батьків, що їх поведінка у тому виховному завданню є цілком бездоганна та всеж таки чомусь їх діти відтягаються читати українські книжки і — як оцей кучерявий Андрій — просто потапають в чужомовній лектурі. І тут, буває, як Андрієва мати, вони стоять засоромлено безрадні. Правда, англійська дитяча література пребагата змістом і незвичайно приваблива зовнішнім оформленням, але ж бо й українські книжки видавані дбайливо, сперті на педагогічних принципах з думкою про душу дитини та її національно-релігійний зміст й все ж вони у більшості випадків сиротами тиняються по наших модерних домах.

Мабуть однією з важливіших причин такого стану є те, що наші діти (ті, що нерадо читають українські книжки) не вміють вільно читати по українськи, читання справляє їм труднощі, це їх перевтомлює, нервує, дає малу змогу включитися в дію, позбавляє емоцій, глибоких переживань. Наші діти, мабуть, запізно вивчають українське письмо, часто тільки тоді, коли вже почали вчитись в чужомовній школі і усе своє захоплення, що зроджується з опанування письма, вони вже віддали чужим знакам, і першенство, вкупі з тим, теж віддали іншомовній школі. Буває, з другої або й третьої кляси публічної школи вони поступають у першу українську. І усе тут зачинається без потрібного ентузіязму, є тільки тепле, якби замрячене і з того виникає „штильгукання" впродовж навчання в рідній школі, яке тягне за собою наслідки і в українознавчих курсах. Накази, погрози й кари батьків нічого тут не помагають, навпаки зneохочують молодь і — буває — підступно зроджується в них переконання, що властиво українська школа не є обов'язуюча, що вона в порівнянні з іншомовною школою, з її справним навчанням й адміністративним апаратом, є чимось в роді „школи на нібн", яку вкінці можна оминути.

Можливо, частинно можна б послабити таке явище, якщо б зачинати наших дітей вчити писати й читати по українськи перед поступленням в іншомовну школу, тобто на 4—5 році життя, коли нормально в дитини проявляється бурхлива жадоба знання, тоді, коли в родині чує тільки українську мову, коли уся її духовість ще неподілена, а до стрижня щиро українська. Звичайно, цього не можна узагальнювати й впроваджувати у заняття в дитячому садку, а підходити виключно індивідуально, беручи до уваги рівень умового розвитку дитини та її охоту братись за таке серіозне діло, хоч би вин й було ведене Ігровим методом.

Є ще друга причина, чому діти липнуть до іншомовної школи. Це її вовнішній і внутрішній комфорт, тоді коли приміщення й обстановка наших шкіл не витримують не то конкуренції, але навіть корисного порівнання. Ситуація напевно покращала б, коли б впарі з будуванням нових церков та народніх домів йшла теж будова шкіл, вивінованих в необхідні навчальні засоби як бібліотеки, епідіяскопи, фільми, географічні карти України, мистецькі картини й портрети, спортові залі і грища і т. п. Програми навчання в українських нецілоденних школах і курсах не можуть охоплювати таких широких матеріялів, як це мають чи колись у рідному краю мали цілоденні школи. В кількох годинах тижнево можна подати тільки вибраний, сконденсований і передусім цікавий дітям матеріял і його, по можності діти повинні вивчати на лекціях, без навантажування їх домовими вправами та вивчуванням на пам'ять довгих, іноді мало їм зрозумілих стихів. Закріплювати і поглиблювати українознавчі відомості може дбайливо підбирана лектура, що її учні пророблять дома впродовж визначеного довшого часу. Наші діти живуть у невпинному поспіху, вони до краю перетомлені шкільними обов'язками: дві школи, музика, балет, малярство, хор, фіз-культура, пласт, проби на сценічні імпрези і багато інших занять не дозволяють їм на здорову й необхідну дитячу розвагу. Наші діти на чужині просто не мають часу по дитячому вільно бавитися. Буває, в суботи й неділі, оцей чудовий „кінець тижня", в якому у вільному світі усі суспільні шари находять лікувальне відпруження й відочинок, наші діти мають більше або менше потрібні прилюдні виступи, що в дійсності є розвагою для дорослих та підкріпленням фінансів шкільних чи других громадських установ, а для дітей і молоді, томлячим часто цілком бездушним пописуванням. І знову цей обов'язок, буває, з почуття національної або установою наказної дисципліни, та одно і друге якже часто буває тільки формальністю, без відчуття глибшого змісту й потреби.

А от, до всього, що подає їм іншомовна школа і книжки, наші діти й молодь ставляться прихильно, зі щирим зацікавленням. Чому? Чи дивуватись тому й осуджувати їх за те? Треба тут бути обережним і виказати якнайбільше для них зрозуміння. Там, у публічній школі, вони проводять більшу частину дня, там для них все нове й цікаве, там находять друзів, що більше, там їх шанують, вони добувають вирізнення, там розкриваються перед ними перспективи майбутнього, там вони мають все необхідне для росту молодої людини до старту летіти, у неминучий, завтрішний світ.

Скільки ж то нашої молоді добивається в іншомовних школах високих відзначень, медалів, стипендій, що їм почесно відкривають шлях у всі ділянки науки, мистецтва, дипломатії, де вони у свій час можуть зайняти передові позиції і матимуть змогу без підтоптаної пропаганди, а власними досягненнями, зложити вклад у світову інтелектуальну скарбницю, вписуючи у ній безсмертне українське імя! Ще мабуть ніколи не було для української молоді таких у висоту й широчінь розкритих можливостей інтелектуального вдосконалення, як саме зараз у країнах вільного світу. Це велика, можливо не скоро повторна нагода, що може дати молодому українському поколінню видатні індивідуальності, людей великого інтелектуального формату, які можливо, вже в недалекій майбутності зможуть вирішувати й керувати долею відродженої України. Нема підстав тривожитись, що розплинуться у міжнародному морі, бо ще живо б'ється в їх жилах українська кров, глибоко врізані в їх пам'ять релігійні і національні традиції. Не знати, як це буде з наступним, за ними йдучим українським поколінням? Збільшити б тільки увагу батьків і виховників на дитячі й раннє-юнацькі роки своїх дітей, передати їм духову спадщину нації, і тоді з чистою совістю сповненого батьківського і національного обов'язку пустити їх проходити вперід, коли їм дорогу у будучність відкриває — „зелене світло".

РЯТУЙМО БРАТІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ловки, „конвеєри" єжовщини, пережили голод 1933 року і всі незчисленні атрибути „совєтського раю" з ліквідацією наших обох Церков включно. Ось такі люди своїми простими словами на відповідних мітингах, у пресі, в летючках, в особистих розмовах з захопленим поворотом „додому" переконають їх, заспокоять, затримають у вільному світі для праці на добро й визволення України і врятують їх від загибелі.

Рятункову акцію повинні почати наші Церкви при тісній співпраці священства, свідомих християн і при технічній допомозі збоку інших українських організацій у тих країнах. Буде непростимий промах, якщо ми, заради спасіння не лише душ, а й життя цих заблуканих наших братів, не подамо їх перестороги — НЕ ІДЬТЕ В СССР НА ПЕВНУ ЗАГИБІЛЬ!

Прот. Ол. Биковець

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З Української Преси

СПІВДІЯ ФРОНТУ І ЗАПІЛЛЯ

„Українське Слово", (Париж) з 17 червня, у статті Юрія Артющенка п. н. „Співдія фронту і запілля", твердить:

„... На наше щастя серед нас нема таки колишніх репрезентантів незалежної української національно - політичної думки, які б сьогодні виконували ролю сателітного уряду в Україні. Можливо, що це сталося через помилку самої Москви, яка в свій час не використала для цього проф. Грушевського й Винниченка. Чи не второпала вона сьогодні цього свого промаху, — коли регабілітує Скрипника? Тільки через цю помилку Москви не зазнала українська державно-діюча еміграція більшого удару, а тільки „сменовеховство". Значно гіршого удару зазнала б українська державно - діюча еміграція, коли б Москва наділила, напр., Винниченка ролею сателітного уряду в Україні, а з цим зазнав би удару й національно - революційний фронт в Україні, який може не діяв би так безнастанно, як він діє, — від 1920 року до наших днів.

Наша історична доба іде під знаком останньої Суверенної Державности, створеної волею українського народу, — опертої на двох актах з 22 січня 1918 і 1919 років. Українська Армія, як національно - державна збройна сила Суверенної Держави — Української Народної Республіки — не скапітулювала перед Москвою, а як цілість, під своїми бойовими пропорами на чолі зі своїм власним Урядом відступила з України та стала основою державно - діючої еміграції.

Завдяки цьому в Україні національно - революційна боротьба й далі продовжується, а на чужині державнодіюча еміграція шукає шляхів до скріплення своєї державницької єдности навколо Українського Державного Центру, на засадах власнопідметности на всіх відтинках національно - державної дії.

Отже хоч би з цих побігло кинутих поглядів у давньоминуле й ближче минуле ми між всіма державно-визвольними періодами бачимо повну аналогію. Зокрема ж бачимо її в тому, що легально - політична дія в окупованій Москвою Україні ніколи не може заступити дії національно-революційного фронту й державно - діючої еміграції..."

БОЛЬШЕВИЦЬКА ТАКТИКА І ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА

„Шлях Перемоги" (Мюнхен) з 17 червня, приніс велику статтю Степана Бандери п. н. „Большевицька тактика й визвольна боротьба", де м. і. читаємо:

„... Можна бути певним, що дуже швидко всі побачать різницю між фактичним змістом і цілями нової тактики большевиків та пропагандивним представлюванням її. Ця брехня може принести большевикам хіба незначний виграш на часі. Зате її негативні наслідки будуть багато більші. Своєю пропагандою про незвичайні користі і пільги для народів і для кожного громадянина СССР від нових плянів і „реформ", большевики тільки стверджують слушність таких вимог і скріплюють їх. Коли ж дійсність виявляється протилежною, так само нестерпно, як перед тим, то це не тільки побільшує ненависть народів до большевизму, але й найгіршу погорду супроти режиму за його облуду і брехливість. Щоправда, забріханість була від самого початку одним з головних філярів і характерних признак большевизму. Тому комуністам здається, що доливання до давно переповненої мірки вже не шкодить. Тим часом таким поступуванням большевицький режим задокументовує свої зобов'язання і коли він з них не вив'язується жадною мірою, то це дає дальше морально-психологічне скріплення всім цим течіям і силам, які негативно ставляться до існуючого стану й не хочуть з ним погодитися ...

... Большевики розраховують на те, що в поневолених ними народах запанував такий сам занепад здорового глузду, почуття гідности й відповідальности та що їхні плитко - хитрі маневри будуть прийняті за добру монету. В цьому вони дуже перерахуються. Наслідком такої тактики буде не тільки зріст загальної ненависти, але й поширення погорди до них. Це буде новий, дуже міцний чинник, який в психолочічному переборенні і наслідків терору відограє важливу ролю. В сталінському періоді большевизм при всій своїй хижацькій потворності виступав у масці сатанічного фанатизму, що ще більше скріпляло заморожуючий вплив його терору. Тепер Хрущов вивернув наверх і показав всім його правдиве нутро, підшите фальшом, жадобою панування й труслівістю. Примінювання сталінських методів терору, але з хрущовською маскою, вже не буде мати того паралізуючого ділання, а викликатиме тим сильніший спротив і ненависть ..."

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Закінчення студії в Нюарському Каледжі.

Серед випускників Нюарського Інженерського Каледжу цього року знаходяться імена вісьмох українських студентів, що одержали ступінь BS в слідуючих відділах: хемічний — Володимир Джінґала і Василь Василів; електричний — Всеволод Вистрицький, Олексій Данчук, Михайло Почтар і Юрій Тарнавський; механічний — Роман Дейнека і Богдан Гайдучок.

Всі згадані студенти є активними членами Української Студентської Громади — Нюарк, Н. Дж.

Ню Йорк, Н. Й.

Концерт учнів та студентів проф. д-ра Полевського.

Концерт учнів та студентів проф. д-ра Полевського, що відбувся 1-го липня ц. р. в переповненій залі Нюйоркського Літературно - Мистецького Клюбу, пройшов, як завжди, з великим успіхом.

Дарія Заболотська виконала фугу Баха до мінор з „Дас Вольтемперірте Клявір" (перша збірка), дві частини з сонати Бетговена ор. 27 Ч. 2 та „Спеніш Денс" Ґранадоса в мінорі. Дуже приємно було почути Баха, якого в наших музичних колах так мало використовують, де чітке, послідовне проведення теми в усіх голосах, та загальна ясність твору в цілому, робить честь виконавцеві. Першу частину, так званої „Місячної" сонати Бетговена заграно виразно та з настроєм, хоч і трохи скорше ніж треба, натомість Ґранадос вийшов у Заболотської зовсім добре як з музичного, так і з технічного боку.

В. А. Моцарт один з найтрудніших для виконання композиторів. Найтрудніший своєю геніяльно простотою, вимогою бездоганноїв роботи пальців, часто обережного використання педалі, співучою та дуже виразною мелодією.

Наталка Зеленська виконала усі три частини концерту Моцарта Ля-мажор. Не зважаючи на свій молодий вік, вона цілком опанувала цю річ, а деякі місця подала зі справжнім артистичним надхненням, діставши бурхливі оплески від слухачів.

Надія Загородна з правдивим почуттям відіграла також одну з речей згаданого автора, а саме його „Андантe Кантабіле" з сонати домажор, та Вальс Шопена мі мінор.

Ще три речі Ф. Шопена виконувалися на цьому вечорі: Мазурка сі бемоль мажор — Джаном Вархалом, з градіозною, але чистою педалізацією та соковитим звуком; Вальс сі-мінор — Доротеєю Гелік, темпераментно та співуче; Вальс Лябемаль мажор — Дарією Чубатою, зі справжньою експресією, сильними, ясними кресцендо.

Марія Вархол зробила помітний успіх за цей рік, що виявилося особливо в Валяді Вурґмюлера.

Почали концерт три брати МекАдам. Перший з них, наймолодший Роналд, граючи „Далекі дзвони" Стреабога, вразив педалізацією, яку міг би сміло використати закінчений артист. Аллен МекДоналд рівним, приємним звуком, чисто та чітко виконав дві речі Томпсона „Соловейко та зозуля" та „Скерціно". Найстарший Ендрю МекАдам кріпкими пальцями, та досить закінчено, зробив „В арктику" Томпсона, „Спів птахів" Картера, „Оф ві ґов" Стреабога.

Антін Шуміло грав цікавий „Італійський танок" Роджерса та ще дві речі Баха і Офенбаха. Запам'яталися його виразні нюанси в Баркаролі Офенбаха.

Андре Роберт Вірлі, можна сказати, дав власний „Клявірабенд", загравши низку різноманітніх речей, а саме: Бетговена „Рондо" да мажор, його ж „Менует" з сонати соль мажор, Фоменка „Український танок", Кобалевського „Веселий вояж". Цей талановитий хлопець, якщо буде працювати, може стати в майбутньому добрим піяністом.

В. Кіпа.

„ФИЛАДЕЛФІЙСЬКИЙ ДЕНЬ" НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон. — Минулої суботи і неділі, 21 і 22-го липня, ця вакаційно-відпочинкова оселя УНСоюзу стояла під знаком спеціяльно зорганізованої прогулянки филаделфійських гостей, зокрема Дирекції Українського Будівельно-Позичкового Т-ва, як теж деяких членів проводу спортового товариства „Тризуб" та членів Української Студентської Громади. Із Будівельно-Позичкового Т-ва, що є членом федерального Домово - Позичкового Банку, були м.і. президент Т-ва п. Мих. Дубас, екзекутивний секретар д-р Вол. Ґалан та члени Дирекції: дир. І. Поритко, п. Ст. Слободян, п. П. Чупрун, п-ні Ярослава Ґалан, п. Роман Дяків та п. Мих. Ковальчук. Всі ці громадяни є активні в загальному громадському житті, зокрема в УНСоюзі, та займають в ньому передові становища. Із членів проводу „Тризуба" були п. Ів. Шупаківський, д-р Іван Павлічка та ін., а з Студентської Громади пп. Є. Бачинський, С. Звір, Б. Пастушок та Л. Любович. Свою окрему точку мали филаделфійці і в програмі суботнішньої мистецької імпрези-концерту п. Марійки Боднар, якій акомпаніювала п. Оля Дмитрів. Під час імпрези филаделфієць, поет і письменник Остап Тарнавський відчитав один із своїх вакаційних спогадів із „Старого Краю". Члени Дирекції Будівельно-Позичкового Товариства мали теж нагоду відбути ділові розмови та обмінятись загальними думками і спостереженнями на господарські та громадські теми. Стверджуючи дуже надійний розвиток Т-ва, члени його Дирекції все ж таки стверджували досить дивне і рівночасно типове явище серед нашого громадянства: до своєї установи наш громадянин іде головно тоді, як він сам в потребі та хотів би допомоги, але в більших бизнесових справах він іде в першу чергу до чужих. „Наші люди чомусь несуть сметану до чужих, а до своїх ідуть уже з пісним молоком" — говорив образово п. М. Дубас, през. Т-ва.

Наступна неділя, 29-го липня, буде знову ж — як це вже відомо з попередніх повідомлень і оголошень — під знаком „Бруклинського Дня", з уваги на зорганізовану кількома місцевими товариствами та громадянами спеціяльну прогулянку.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ В СПРАВІ „ЗАПЛАКАНОЇ ЛЕМКІВЩИНИ"

Я, як син Анни Малик, хочу дати деякі вияснення до статті п. Ст. Жевецького, до поправок до неї п. мґр-а Бучацького та до спростувань о. д-ра Левицького, які друкувалися на сторінках „Свободи".

П. Женецький пише, що переселення лемків відбувалось восени 1947 року, а воно в дійсності відбувалося на весні того ж року, і до липня 1947 вже було зовсім закінчене. П. Бучацький твердить, що переселення відбувалося тільки до кінця 1946 року. Це правда, коли йде справа про переселення на схід до СССР, бо мешканці села Висова ще в листопаді довший час перебували на стації в Грибові під час листопадових дощів, і це був останній транспорт переселення до Совєтів, але поляки переселювали лемків до Східних Прус, чи як вони називають Помор'я, аж на весні в 1947 році.

Друга помилка така: жінка з села Крива не називалася Олена Вібер, тільки Вибель, а той 75-річний старушок Петро Васічко був з села Банниця, а не Волівця.

П. Бучацький покликується на книжку Тарновича „На згарищах Закерзоння" та в ній правдиво написано про східні повіти Лемківщини, а про західні мало, і дещо є там невірне з правдою. Автор написав на 110 сторінці, що в травні 1945-го року заарештовано 7 осіб з таких 10-ох сіл: Роп'янка, Поляни, Святкова, Гладишів, Ропиці, Пантна, Смерековець, Котань, Ганчова і Брунари. Отже з 10-ох сіл заарештовано аж сім осіб!

В дійсності число заарештованих осіб з самого тілки села Пантна було більше як сім. Я маю прізвища всіх заарештованих.

Отець Володимир Левицький написав, що на Лемківщині не вживали слова „батюшка" і „матушка" в відношенні до деяких православних священиків. Направду, то такими словами називали православних священиків в селах Чорне, Радоцина, Липна, Вишиватка, Граб, Незнайова, Воловець і Святкова. Свідомих українців між православними священиками було відносно мало, і ми про них не згадували.

Дмитро Малик,

заст. предсідника 8-го Відд. УНС, Йонкерс, 12-го липня 1956

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 17-ти мільйонового майна організації!

НОВІ ІМІҐРАНТИ

КОРАБЛЕМ „ДЖЕНЕРАЛ ЛЕНҐФІТТ" ПРИБУВ НОВИЙ ТРАНСПОРТ ІМІҐРАНТІВ УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. Транспортовим кораблем „Дженерал Ленґфіт", що ним починаючи з 1953 року перевезено до ЗДА 18,000 скитальців, прибуло до ЗДА дня 23 липня ц. р., 1.265 нових іміґрантів. На ашуранси ЗУАД-у прибули цим кораблем такі українці: Козачишин Петро, Катерина, Анна, Марія й Іванна; Вурак Василь; Довгий, Сергій; Ретельський Микола, Анна, Ольга, Марія, Богдан; Момотюк Дмитро, Антоніна, Стефан, Олександер, Богдан; Кривенко Федір, Катерина, Марія, Ігор, Анатоль; Лаба, Мечислав, Стефанія, Соня, Йосиф; Овсієнко Федір; Івашко Іван, Ангелина, Митрюк Микола; Тумир, Фридрих; Ільчишин Антін, Теодозія, Василь, Марія, Леся; Вовдя, Євгенія, Йосифа, Марія; Вітко Василь; Линник, Олександер; Гук Олександер; Вурак Параскевія; Шахтенко Василь; Колумбет Степан; Гуменний Іван; Коптчак Катерина.

ВСЯЧИНА

ВЕЛИКИЙ ПОПИТ НА КІМНАТНІ ВІТРЯКИ

Генеральний директор „Дженерал Електрік" Р. О. Фікес передбачає, що цього року продадуть вітряків на суму 280,000,000 долярів, які бідному населенню служать за „охолоджувані апарати" під час літньої спеки. Цих вітряків вживають також і по бюрах та крамницях. Перший електричний вітряк з батерією винайдено ще в 1854 році, але загально почали їх вживати аж в останніх роках. І так в 1941 році продано вже 2,100,000 вітряків за 16,000,000 долярів. Та після закінчення другої світової війни продаж почав швидким темпом збільшуватися, і так дістьcя досі.

ЧИСТЯТЬ ЩІТКАМИ ЗУБИ 50-ОХ ХОМ'ЯКІВ

Д-ри Ричард Дм. Тейлор і Ерлінґ Йогансен щодня чистять щітками зуби 50-ох хом'яків, щоб переконатися, чи чищення зубів припинює їх псуття. Деяким хом'якам чистять зуби чистою водою, іншим пастою до зубів. Деколи чистять зуби тільки в одній половині ротової порожнини, щоб порівнювати їх з тими, які були нечищені. Науковці обсервують зуби при допомозі мікроскопів, та стверджують вплив щіткування зубів на їхнє здоров'я. Про вислід цих дослідів повідомляють громадянство після їх закінчення.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ СКОРИСТАТИ З ДАРУНКУ 70-РІЧНОГО АМЕРИКАНЦЯ — ВІРМЕНСЬКОГО ПОГОДЖЕННЯ

70-річний американець вірменського походження Каспер Дж. Бояжіян забезпечив себе на 19,000 долярів і тепер хоче поділити цю суму між американську армію, фльоту, летунство і надбережну сторожу, щоб виявити вдячність ЗДА. „Я хотів виявити вдячність тим людям, заявив він, які оберігають Америку". Але забезпеченева компанія повідомила пана Бояжіяна, що він не зможе передати своєї поліси тим оборонним американським чинникам, поки вони на це не погодяться. Та 70-річний продавець цукерків із Ст. Луїсу, Мо., цим не журиться. „Гадаю, що тут не буде жадних перешкод", заявив він журналістам.

ЦЕ НЕЗДОРОВО НАДТО ДОВГО СИДІТИ

Лікар остеопат із Іст Оренджу, Н. Дж., д-р Джан С. Баттан твердить, що ті особи, які надто довго, а до того ще й скривлено сидять, спричиняють своєму організмові багато клопоту, бо скривлюють хребетний стовп, стискають печінку і жовчевий мішочок, обнижують шлунок та спричиняють хронічні недомагання в травленні. Це все впливає некорисно і на психічний стан тих неправильних сидюхів. Порада для тих, що мусять довго сидіти при праці: Якнайменше сидіти, а коли вже треба сидіти, то сидіти просто, а не згорбленим.

Господарські Вісті

АРМІЯ ВИПРОБОВУЄ 8 ТИПІВ ЯПОНСЬКИХ АВТ

Чотири японські фабрики, які продукують авта, заключили договір про продаж американській армії двох возів із кожного з вісьмох типів японських авт, щоб їх випробувати, чи вони надаються до вжитку в ЗДА. Японські фірми продали ці авта нижче від коштів продукції. Між ними є малі півтонновi „джіпи" і важкі дво і півтонові тягарові вози. Японські фірми не продають авт японській армії, яка дістає військовий виряд із ЗДА, і тому хотіли б експортувати авта закордон.

НІМЕЦЬКИЙ ЕКСПОРТ В ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ СТАНОВИВ 3.5 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

З Бонну, Західня Німеччина, повідомляють, що німецький експорт в першій половині цього року становив 3,500,000,000 долярів, а імпорт 3,100,000 долярів. Експорт збільшився в перших шістьох місяцях на 19.7 відсотка, а імпорт на 14.7 відсотка. В червні Зах. Німеччина вивезла товарів на суму 657,100,000 долярів, а ввезла за 578,600,000 долярів, так, що торговельна надвишка в червні становить 78,500,000 долярів.

„ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК" СКЛАДАСТЬСЯ З 4.4 МІЛЬЙОНА АКРІВ

Департамент рільництва повідомляє, що вже в цьому році фармери до 13-го липня „склали до земельного банку" 4,400,000 акрів землі. За неуправлені акри вони дістануть від уряду 93,600,000 долярів відшкодування. Фармери можуть обмежувати продукцію бавовни, кукурудзи, пшениці, земних горішків (арахіс), рижу і тютюну, і за те дістають від уряду відшкодування. Таким способом уряд не допускає до збільшення запасів рільничих продуктів, які лежать в урядових магазинах, і уряд не має їх куди подіти. Фармери можуть підписувати контракти про неуправу ріллі до 27-го липня.

ЗДА ПРОДАЮТЬ НАДВИШКУ РІЛЬНИЧИХ ПРОДУКТІВ ЗА ЧУЖІ ВАЛЮТИ

Згідно з ухвалою Конґресу, уряд ЗДА може продавати надвишку рільничих продуктів не за доляри, тільки за чужі валюти. Але що робити з тими чужими грішми, яких ніхто не потребує в цій країні? Уряд видає ту чужу валюту в тих країнах, звідки її дістає. І так Еспанія купила в ЗДА за свої пезети пшеницю, бавовну, товщі і нафту, а дядько Сем за ті гроші будує в Еспанії летунські бази та помешкання для американського військового персоналу. Коли ж не можна тієї чужої валюти видавати таким способом, як це діється в Еспанії, то уряд позичає ті чужі валюти відповідним державам. І так Японія позичила в ЗДА своїх єн на суму 51,000,000 долярів, Ізраїль на 6,500,000 долярів позичив собі своїх фунтів. Подібно діється й з іншими державами, Чіле, Перу, Колюмбією та іншими. Тим способом ЗДА допомагають іншим державам збільшувати їхню економіку та підносити життьову стопу населення.

● З Токіо повідомляють, що там занотовано вже вдруге останніми днями симптоми вибуху нової атомової бомби на Пацифіку в околицях острова Бікіні на Пацифіку. Проявився цей вибух в часті легким землетрусом і ненормальним атомосферичним тисненням.

● В Пейпінґу (в червоному Китаю) відбулася конференція модерних лікарів і знахорів, які лікують стародавніми способами, здебільша здопомогою лікувальних ростин. В конференції взяли участь делеґати з Південної Кореї, Індонезії, Гонг Конгу, Румунії, Макао і Совєтського Союзу.

Посмертна Згадка

ОЛЕКСА ЯЦКІВ, довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 23 липня 1956 р. в 75 р. життя. Покійний походив з с. Гічі, пов. Рава Руська. Полишив у смутку 2 замужні доньки, Юлію і Катерину, сина Стефана, 8 внуків і 1 правнука. Похорон відбудеться 26 липня з пох. заведення І. Ковальчика, 129 Grand St., до катол. церкви св. Ап. Петра і Павла при Сусекс вул., відтак на Holy Name Cemetery, Jersey City. — В. Й. П.!

М. Баран, секр.

ВАСИЛЬ ПОГОРІЛКА, член 198 Відд. УНСоюзу в Порт Джервіс, помер 5-го липня в 75-ім році життя. Покійний походив з с. Вільки, пов. Рава Руська, Галичина. Полишив дві дочки і 6 внуків. Похоронений на католицькім цвинтарі св. Марії в Порт Джервіс. — В. Й. П.!

А. Сидор, секр.

МАРІЯ ДЖИҐАНОВСЬКА, членка Б-ва св. Стефана Відд. 221 УНСоюзу по довгій недузі упокоїлася в Бозі 11 липня 1956 р. у 59 році життя. Покійна полишила в смутку дочку Гелен, зятя і внуку. Була родом з с. Беньків, пов. Камінка Струмилова, Зах. Україна. Похорон відбувся 14 липня з укр. греко-катол. церкви св. о. Миколая при участі Родини, Членів Відд. 221 і Приятелів. Відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар св. о. Миколая. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

● РОЗШУКИ ●

Анна Пасічна з дому Данило, пошукує сестру **Францішку ДАНИЛО** зі села Сокола, пов. Мостиська, Галичина. Три роки тому була в Rochester, N. Y. Хто знав би про неї або вона сама, прошу голоситись до: **Mrs. Anna Pasichna, 632 E. 9th St., New York 9, New York.**

Пошукую рідню **МИХАЙЛА ГЛАДУНА** з с. Коропатники, пов. Бережани, який в 1944 р. жив в Юґославії і згинув від побиття сербських четників. Залишилась хвора жінка і четверо дітей. Хто з Рідні, або хто знав би про їх родину чи знайомих, прошу писати на адресу:
I. UDYCH
229 E. 10th St., New York 3, N. Y.

Пошукую **ФЕДЯ ЛЕЩУКА** з села Болотне, Перемишлянського повіту. Пошукує мама **Емілія (Лещук) Дзікевич.** Адреса:
2155 W. Potomac Avenue
Chicago 22, Ill.
Прошу, хто знає його, або він сам, — зголоситися якнайскорше. Заграничні часописи прошу про передрук.

Хто знав би про **ГРИГОРІЯ ДІТКУНА** з Підкаміня, який в часі війни перебував у Штравбінґу біля Віллерсберґу. Пошукує його Родина. Прошу голоситись на адресу: **Peter Chupa, 68 North 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.** Заграничні часописи прошу про передрук.

Прошу п. П. СУХУ подати свою адресу. Маю вістку з краю про Вашу сестру п. Кубай.
С. НАҐІРНА
104 East 7th Street,
New York 9, N. Y.

Пошукую свого батька Михайла **ПОКИДКО**, син Івана, ур. 1906 в Вербіжу. Хто знав би про його долю, прошу ласкаво повідомити на адресу:
JOSEPH BOHDANYK
2317 N. Sawyer Ave.,
Chicago 47, Ill.
Шукає син Тарас.

це!

ТАРЗАН, ч. 3707. Історія.

"MY REAL NAME IS CHARLES BARNARD. I INHERITED THIS COPPER MINE FROM MY FATHER; BUT MILO, A FORMER EMPLOYEE, KNEW ABOUT THE WILL AND ASSUMED OWNERSHIP---PASSING HIMSELF OFF AS ME!"

— Моє правдиве прізвище — Чарлз Бернард. Я дістав у спадку цю копальню міді від свого батька; але бувший працівник Міло знав про завіщання і присвоїв собі . . подаючи себе за мене!

"I DISGUISED MYSELF AS A WORKER TO PROVE HIS TREACHERY, ONLY TO BECOME A VIRTUAL PRISONER. WE ALL ARE... MILO IS SO AFRAID OF BEING DISCOVERED."

— Я замаскував себе як робітник, щоб довести його обман, щоб стати його в'язнем . . . Всі ми є . . . Міло так боїться, щоб його не викрили.

"NOW," BARNARD CONTINUED, "HE IS WORKING ON A TRIAL ORDER FROM A REFINING COMPANY UP THE COAST--"

— Тепер, — продовжував Бернард, — він виконує пробне замовлення рафінерії-компанії з узбережжя.

"IF HE DELIVERS ON SCHEDULE, THIS COMPANY GUARANTEES A LONG-TERM CONTRACT--AND MILO WILL REAP THE PROFITS!"

— Якщо він своєчасно виконає замовлення, ця компанія зробить із ним довготерміновий контракт... і Міло буде збирати прибутки!